Ч. 220 (13.765). Львів, понеділок 20. серпня 1934. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Записуйте дітей до українських шкіл.

Поклик Народньої Організації міста Львова.

Уважаємо старшину Народньої Організації десяти дільниць м. Львова і всіх наших членів відповідальними за виховання нашої шкільної дітвори, яка щойно входить в шкільне життя або вже вчиться по школах.

Українські діти до української школи!

Звертаємо також увагу батькам на наші фахові школи у Львові, а саме:

„Торговельну Школу" при вул. Хшановського ч. 9.

Школу крою, шиття і домаш. господ. Т-ва „Труд", Ринок, ч. 39.

Школу шиття СС. Василіянок, вул. Длуго ша ч. 17.

Фахово-Доповняючу школу хлопячу для ремісників при вул. Городецькій ч. 95. і Фахово-Доповняючу школу дівочу при пл. Юра ч. 5.

Пригадуємо нашим членам, що нема ніяких перепон в переписанні нашої дітвори з неукраїнських шкіл до своїх. Програма науки в усіх школах однакова, зате ріжниця у вихованні.

До українських шкіл можна ще вписати діти з малим опізненням речинця.

Президія НО. м. Львова.

Єпископ П. Гойдич по стороні словакізаторів?!

Пряшівський гр.-кат. епископ о. **Павло Гойдич** оголосив в 14. ч. „Русского Слова" „отвертий лист" до президента чехословацької республики Т. Г. Масарика, в якім представляє сумний стан нашого церковного шкільництва на Східній Словаччині та при тім заявляє, що **йому не йде про денаціоналізацію „русскаго народа на Словакіи живущаго"**, а лише про те, щоби по церковних школах епархії учили дяко-учителі. Сповнення цього бажання пряшівського епископа стало би **гробом нашого шкільництва** на словацькій Лемківщині і тому зрозуміле для нас, чому його заява викликала сильне обурення в кругах національно-свідомого громадянства Карпатської Руси.

Велика промова канц. Гітлера.

БЕРЛІН, 18. 8. ПАТ. Вчора в год. 1-ій прилетів літаком до Гамбурга канцлер Гітлер з мін. Гебельсом і вечером виголосив велику політичну двогодинну промову.

ОБЄДНАННЯ ВЛАДИ І ПОГОЛОСКИ ЗА КОРДОНОМ.

На початку своєї промови канцлер заявив, що уряд оголосив закон про обєднання влади президента і канцлера так скоро тому, щоби розвіяти всякі поголоски закордоном про внутрішні тертя у Німеччині. Нині уряд звертається до народу, щоби потвердив цей закон.

ОРЕОЛ ПРЕЗ. ГІНДЕНБУРґА.

Гітлер мотивував, чому вживає титулу „Фірера" — провідника, а не президента. Сталося це тому, що заслуги през. Гінденбурґа витворили ореол довкола його особи як президента. Тому титулу „президент"" не буде ніхто тепер носити у Німеччині. Одночасно Гітлер висловив здогад, що йому вдасться на майбутнє вкрити славою титул канцлера.

ВНУТРІШНЯ БОРОТЬБА І ПРЕСТІЖ НІМЕЧЧИНИ.

Гітлер згадав про свою участь у політичному житті Німеччини, загрозу поширення партійництва та взаїмну боротьбу політичних партій між собою. При внутрішнім розбиттю Німеччина втратила за кілька тижнів на своїм престіжі закордоном так багато, що його доведеться відробляти цілими роками. У Німеччині стираються зі собою два світогляди: національний зі соціялістичним. Боротьба обох світоглядів мусіла довести до такого розламу, який лишає на релігійній ділянці. Гітлер рішився обєднати ідею націоналізму зі соціялізмом. Одначе незмірно тяжко є здійснити ці абстрактні поняття.

ЖЕРТВИ НАЦІОНАЛІСТІВ.

Відповідаючи на заміти Гітлер заявив, що його партія в леґальній боротьбі за владу втратила коло 400 убитих і понад 43 тисячі ранених. Проте Гітлер не бажає пімсти.

КЕРМА ДЕРЖАВОЮ.

Керма державою спочиватиме в руках двох ґруп: націонал-соціялістичної партії і війська, як збройної сили. Бажанням канцлера здійснити засаду, що політичним провідником є націонал-соціялістична партія, а оборонцем Німеччини збройна сила. Цілий світ мусить переконатися, що уряд Німеччини не виречеться ніколи рівноправности і чести. Закордоном, мусять переконатися, що уряд Німеччини враз з німецьким народом причинився найбільше до забезпеки мира у світі.

СПІВПРАЦЯ З УРЯДОМ.

Гітлер гостро виступив проти тих, які намагаються припинити розвій Німеччини. Канцлер заявив, що розстріляні будуть не тільки малі шкідники, але в першу чергу головні провідники невдоволення. Всі партійні організації візвав вдержати дисципліну. Націонал-соціялістична держава піддержуватиме позитивне християнство і буде берегти оба християнські віроісповідання в Німеччині.

З черги Гітлер присвятив довшу частину промови становищу селянства та робітництва.

ПЛЄБІСЦИТ БУДЕ ВІДПОВІДЮ ЗАКОРДОНОВІ.

Гітлер закінчив свою промову такими словами: Я не потребую заяви довіря, щоби змінити своє становище. Одначе німецький нарід потребує канцлера, який перед цілим світом мав би за собою довіря цілого німецького народу. Від хвилини моєї політичної боротьби кермуюсь одною думкою і наказом: Добро Німеччини.

—o—

Страшна повінь у Китаю.

З Харбіна повідомляють, що ціла провінція Цінікар під водою. У Талінї 10 днів падав град, який понищив усе збіжа. Вода в ріці Бу-Дан-Кіяв скоро підноситься і загрожує затопленням м. Санс. У бугайськім районі вода залляла 22 села. 4300 мешканців залишились без даху над головою.

Папен у Відні.

Львів, 18. серпня 1934.

Коли ще підчас крівавих останніх австрійських подій прийшла звістка про відкликання з Відня скомпромітованого німецького посла Ріта та призначення на його місце віцеканцлера Папена — вся австрійська і німецька преса зустріла цей факт як поважне відпруження в австро-німецьких відносинах. Такий характер номінації Папена надавала також форма номінаційного документу: відручний лист Гінденбурґа з дорученням Папенові „надзвичайної місії" замирення обох країв. Летючки з текстом того листа австрійські власти розкидали з аеропллянів в околицях, обхоплених ще повстанським рухом. Фон Папен являвся як заповідь трівкого миру між двома вітками одного німецького народу, як заповідь ґарантії, що німецький уряд не буде активно підтримувати австрійських націонал-соціялістів у боротьбі за владу.

Що правда, то ті голоси швидко дещо змінилися. Появилися поголоски, що навіть Папенові австрійський уряд відмовить „аґреман-у", дипльоматичної згоди на акредитування нового посла. Виринули сумніви престіжового характеру, сумніви, які австрійська преса відчула щойно за підшептом ріжних закордонних опікунів, раптом таких вразливих за державний престіж збіднілої і громадянською війною знеможеної Австрії. Ті опікуни обурювалися, що німці ніби зовсім не брали під увагу, чи Австрія хоче Папена бачити у себе чи ні, лише ставили Австрію перед доконаний факт. Папена — чули ми — вислав Гінденбурґ і Гітлер до Австрії так само, як передтим вислав на становище високого комісаря до Саршини, себто — Австрію розглядають німецькі державні керманичі надалі як німецьку провінцію. Одночасно посипались у пресі закиди проти Папена особистого характеру, ба навіть хтось подбав про те, щоби проти Папена прилюдно виступив віденський епископат за його поведінку підчас переговорів з Ватиканом про німецький конкордат. Словом — пішла в рух ціла машина, щоби Папена здискредитувати ще поки він приїде до Відня, а то й взагалі унеможливити йому його місію.

Всеж видно, що ті зусилля не зовсім вдалися. Рішаючим мабуть був тут острах австрійців, щоби не дати німецькмоу урядові та всім націонал-соціялістам арґументу, що сам австрійський уряд не хотів замирення і штовхнув розвиток подій на шлях нагальних ударів. Нема сумніву, що дійсно на випадок відмови видати новому німецькому послові формального дозволу (річ небувала в міжнародніх взаєминах), булоб прийшло між обома державами до такого загострення відносин, якого напевне могла собі сама Австрія не бажати. Коли справа великодержавницького

престіжу стала одною із найважніших підстав цілого націонал-соціялістичного ідеольогічного руху та його успіху в Німеччині, і коли престіжеві моменти грають першорядну ролю у цілій німецькій закордонній політиці, то безумовно уряд Гітлера не стерпів би образи, нанесеної по-му Австрією через демонстрацію проти надзвичайного дипльоматичного посла.

Зрозумів це Відень і не ставив взагалі вінких умовин ані застережень, які йому підповідали ті самі закордонні опікуни. Перемогла видно думка, що всі претенсії можна буде сказати саме Папенові, коли він приступить до виконання своєї місії: очистити ґрунт з взаємних жалів. Вчора Папен склав австрійському президентові Мікласові свої документи й оба державні діячі виголосили принагідні промови.

Тон і зміст тих промов дуже характеристичний. Папен сам відразу підкреслив, що він приїхав, як „надзвичайний посол і уповноважений міністр зі спеціяльною місією", а през. Мікляс у відповіді потвердив, що Австрія приймає його в цьому його характері. „Це бажання німецького уряду — казав Папен — й одночасно остання воля покійного президента Гінденбурґа, щоби погіршені — на жаль — відносини між Німеччиною і Австрією знову покласти на природні і приязні рейки." Обидва діячі казали про спільну мову й культуру обох частин народу. Але президент Мікляс сказав дещо й цілком конкретне: про „усунення на господарському ґрунті істнуючих перешкод". Річ ясна: ідеольоґічний зміст устрою, державний престіж, засадниче питання суверенности і т. п. речі — це великі проблеми. Але найбільшою з них усіх — це питання фізичної екзистенції, біля якого вертілися теж усі розмови у Римі і тих европейських столицях, які вже зясували собі суть австрійської болячки: її господарську нежиттєздатність.

У відносинах між Австрією і Німеччиною істнує одна особлива аномалія: як репресійний протиавстрійський засіб німецький уряд наложив оплату 1000 марок за візу до Австрії. Між братніми державами, яких громадяни взагалі могли подорожувати по обох краях без пашпортових труднощів — раптом виріс мур величезних грошевих „санкцій". Коли почуємо, що той розпорядок перестав обовязувати, німецько-австрійські відносини почнуть справді кращати.

Проти природного розвитку історичних подій ніяка людина нічого не може вдіяти. Місією Папена є надати тому розвиткові такі форми, які не доводилиб до проливу братньої крови. Нісенітницею думати, що Папен чи якийнебудь німецький патріот може зректися ідеї австро-німецької злуки. Трудність кожного німецького посла у Відні полягає лише у тому, що має вічно проти себе чужинецькі сили, що спутують свободу рухів і самого уряду, при якому той посол акредитований. Фон Папен має славу зручного дипльомата. Він найшовся на одній із найважніших позицій, які знає нинішній дипльоматичний світ.

Довкола жирардівського скандалу.

Хижацький капітал з закордону. — Господарська політика французів. — Чи політичні товчки? — Угода і смерть Ледніцького.

Вже від ряду місяців товчеться в польській пресі і займає публичну опінію Польщі справа Жирардова.

Жирардів — недалеко від Варшави місто, яке дістало свою назву від прізвища чужинецького основника фабрики бавовняних виробів і якого населення живе з цих фабрик по сьогоднішній день. Більшість акцій підприємства є в руках французького короля бавовни Буссака. Своєрідня господарська політика цього багатія виявлялась у тому, що за сирівець, якого він сам доставляв, мусіло підприємство платити більше, ніж була його ціна на вільному ринку, як також солено мусіло воно оплачувати французьку технічну і фінансову поміч. За цю останню, що її теж давав французький власник, віддячувались фабрики високими відсотками, що межує з лихвою.

Очевидна річ, що наслідки такої господарської політики були фатальні для Польщі, для краєвих акціонарів (меншости) і тисячів краєвих робітників. Підприємство було дефіцитове, краєві співвласники були покривджені, робітництво, заняте у фабриках, використовували до крайніх меж. Рівночасно збагачувався п. Буссак і його довірені адміністратори та фахівці, при чому поважні капітали йшли до Франції.

Конфлікт поміж французькою більшістю і польською меншістю мав уже в січні ц. р. посмак скандалу. Вже тоді висунули цілу низку закидів проти господарки підприємства і проти зручно складаних білянсів, а польські міністри заговорили про „хижацький закордонний капітал", який не вдоволяється справедливим зиском, тільки спекулює способами, які суперечні не тільки з мораллю, але теж з законом.

Справу ускладнювало те, що заанґажований у Жирардові „хижацький закордонний капітал" по походженню французький, себто заінтересована тут посередньо держава-союзник, що не дозволяло поставитися до цієї справи так різко і немилосерно, як „круті господарські ходи" німця Фліка на Гор. Шлеську чи польського громадянина князя Плесса. „На заграничному ґрунті — писала ще в січні ц. р. „Ґазета Польска" в статті „Жирардуф" — панове з Жирардова й інших подібних заведень нарікають на „переслідування", „несправедливість", „кари" і „гривни" (скрізь лапки „Ґазети Польской".) Вони пробують защіпити у своїх краях думку, що

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 20. СЕРПНЯ 1934.

ДМИТРО МАКОГОН.

ЗАКЛАД

Наше місто має свою маленьку сензацію. Правда, на ту „сензацію" деінде, от хочби там у вас, у Львові, мало хто звернув би увагу, але в нас нераз звичайна собі буденщина виростає в один мент у сензаційну подію. Провінція, бачите, живе своїм питомим життям і тому всі його прояви оцінює зі свого загумінкового становища.

— Ви чули?, радник Малинка жениться...

— Та як не чув! Про це говорить ціле місто.

— І хто подумав би, що старий Малинка на це рішиться!

— Бачите, я досі зараховував Малинку до мудріших людей. Подумайте сами: хлопові шістьдесятка, а він бере собі двацятьлітню дівчину. От вам і вимріяне родинне щастя. Можна радникові вже заздалегідь зложити побажання.

Громадяни зі сміхом розходилися.

А там на розі вулиці другий гурток знову своє плескав:

— І що нашому радникові стрілило в голову? Парубочив до шістьдесяти літ, дослужився гарної емеритури, камениця своя, в банках тисячі, жий, хлопе, спокійно, сиди собі в „Бесіді" і грай свого преферанса, пощо клопоту на твою лису голову? А йому, бачите, підлітка захотілося. Шкода, що старий правник.

— Ви знаєте, — жалувався рідношкільний діяч, — як почув я про це, то кажу вам, вже три ночі спати не можу.

— Го-го, — сміявся голосно гурток, — чи випадково не посватав він вам любку?

— Хай чорт його бере з тією любкою! Не в тім, бачите, річ. Вже цілий рік кулькудакаю біля радника: ви, кажу, знаний і шанований патріот, тому треба вам своє чесне імя втримати в людській памяти на довгі віки. Ви сами, близької рідні не маєте, а камениця є. А ви знаєте як Рідна Школа звеличує своїх добродіїв: і Служби Божі і щорічні панахиди і чесні їх імена вписує в свою золоту книгу і мармурові таблиці вмуровує...

— А що радник на це?

— Чи ви не знаєте Малинки? Тяжко, дуже тяжко щонебудь з нього вирвати. Багато стратив я часу і труду, доки радник не почав схилюватись у мій бік. А тепер сами бачите: через дурну його женячку Рідна Школа тратить триста золотих місячно.

Гурток патріотів зараз споважнів: усі щиро співчували з рідношкільним діячем, сумно кивали головами й були тієї думки, що радник Малинка був закритим ворогом усіх рідношкільних установ. Найкращий доказ: навмисне жениться, щоб тільки не дати „Рідній Школі" своєї камениці, що приносить триста золотих місячно доходу.

Такі та подібні балачки кружляли скрізь по місті. А герой дня, радник Малинка, зовсім непротиділяв людській нахабности. Він, по звичаю, усміхався до всіх чемно, а коли раз спитали в „Бесіді" про саму річ, говорив:

— І чомуж ви дивуєтесь з цього приводу? Я, Богу дякувати, ще почуваюсь при силі, чому маю до смерти блукати одинцем по світі? Ще доки був у службі, не відчував такої пустелі, а тепер сидіти самому цілий божий день у чотирьох стінах — просто не хочеться! І саме тому я рішився.

— А яка вона, та ваша майбутня? — нібито про ніщо не знаючи, допитувалися цікаві. — Яка вона, молоденька, молода, чи вже старша?

— Побачите! — відповідав таємничо радник.

— Білявка чи чорнявка?

— За місяць і про те довідаєтеся.

— Вона руда! — гукнув як з канона різкий адвокат Кардецький.

— А звідкіля та ваша певність? — запитує радник сміючись.

— Хочете знати?

— Чуєте, що питаю про це.

— Йой, раднику, не тягніть мене за язик!

— Ні, таки тягну, говоріть!

— Ану-но, меценас, розказуйте, цікаво послухати, — штовхав кулаком у бік адвоката рідношкільний діяч.

— Гаразд, розкажу. А ви, панове, слухайте уважно і якщо знаєте адресу судженої пані радника, так зараз її про це повідомітъ. Запевняю вас, вона негайно пришле йому гарбуза.

— Ов, це якась приперчена історія — захоплювалися слухачі.

Малинка заздалегідь боронився:

— Ви вірите меценасові? Саме його звання, це заперечення всякої правди.

А меценас знов на те:

— Любий раднику, не забувайте, що ви тепер не маєте слова. Чули всі, що ви спровокували мене, тому сидіть собі тихенько і слухайте. Говорити вам не вільно. Зате вільно вам перебирати... реймом червоніти, вільно вам не дивитися людям в очі, — це вам вільно, а більш нічого.

Слухачі щиро сміялися. Дехто з другого кінця стола відкладав часопис і підходив ближче. А меценас, як турецький паша, розвернувся в дрантивенькім фотелі і говорив:

— У травні цього року був я з радником Малинкою в одному селі на комісії. Була якась спірна справа за поле. Ми оба мали спільного фіякра. Після комісії вертаємося селом домів, а мій радник задержує візника перед коршмою, та до мене:

— Ходіть, — каже, — перекусимо дещо.

— Де, — питаю, — в тій коршмі? І щож вам там дадуть на перекуску?

— Ходіть, ходіть, — наглить мій радник, — а то я зовсім зголоднів. Все там щонебудь найдеться. Я тут завсіди повертаю.

Візник поїхав далі, вже ледви його видно, а ми стоїмо і сперечаємось. Всі мої опротиви були даремні, мій радник уперся і я таки мусів йому товаришити.

(Продовження буде.)

Польща це джунглі, де люди щойно вчора перестали носити кульчики в носі". І далі польський офіціоз зазначує, що Польща потребує закордонного капіталу і радо вітає його, коли він приходить до Польщі працювати, приспішуючи розвій продукційних можливостей Польщі. Та в ніякому разі Польща не згодиться на те, щоби закордонний капітал приходив до неї з наявним наміром спекуляції, щоби всякі фінансові магіки, якої вони національности не були, всякими зловживаннями робили кокосові інтереси і обдурювали край, з якого тягнуть зиски. Якщо — погрожувала „Ґ. П." — законодавство Польщі не є таке повне, щоби схопити вже сьогодні всі маґіїства — то вона зуміє удосконалити це законодавство.

Ми займемось окремо ще ролею закордонного капіталу в Польщі, зокрема французького капіталу, якого доменою є особливо нафта, сирівець нашої тіснішої батьківщини. Сьогодні займемось тільки дальшим ходом жирардівських подій, при чому занотуємо чутку, яка вяже широке розгорнення жирардівського скандалу в останніх днях з напруженими польсько-французькими взаєминами. Це напруження зарисувалось раніше на ґрунті господарськім з уваги на далеке від обовязків союзника трактування Францією економічних інтересів Польщі. Тепер, у звязку зі „східним пактом" і спробою Польщі зберегти в заграничній політиці самостійну лінію — це напруження перейшло також — як відомо — на площину політичну і псує кров не тільки обом безпосередньо заінтересованим краям, але теж і Совітській Росії.

Та залишім на боці те, чи охолоджена приязнь між Польщею і Францією дала товчок до того, що так голосно роздули жирардівську справу і почали поборювати хижацьких французьких капіталістів, чи просто був це льоґічний розвиток подій, які вже вчасніше почались. Бо є фактом, що вже в березні ц. р., наслідком активности меншости акціонарів, жирардівським підприємством занявся торговельний суд, який визначив секвестраторів на чолі з інж. Владиславом Стжедніцьким. Заведення секвестру мотивував суд тим, що французька господарка в Жирардові шкодить інтересам польських акціонарів і колідує з карним кодексом. Та разом з інтервенцією суду почались переговори між обома групами акціонарів, які нещодавно покінчились компромісом, що — нібито — вказував на повну капітуляцію французьких капіталістів. До переговорів, які відбувались у маєтку бебецького сенатора Добецького, явився теж особисто сам Буссак. З польської сторони між іншим взяв у них участь Олександер Ледніцький, старенький адвокат, колись рухливий політичний діяч з початку русофільського (кадет), потім ґерманофільського толку, — який закінчив самогубством швидко після заключення умови, якої правосильности не визнав ані польський уряд, ані польська публична опінія.

В останніх днях події розвинулись дуже швидко. В мешканнях колишнього ген. директора жирардівських заведень Вермеша і кол. торговельного директора Мойсея Каена переведено ревізії. Вони мали на меті віднайти затаєні документи, що потвердилиб спекулятивний характер господарки у Жирардові. Швидко після того обох цих панів замкнули у вязниці. Разом з тим у пресі, що весь час слідкує за жирардівською аферою, появились статті, з яких найзамітнішою треба визнати статтю кол. мін. скарбу Матушевського в „Ґазеті Польскій" п. н. „Паршива умова". В ній підкреслив автор жалюгідний для нього факт, що останню умову підписали теж члени санаційного табору.

Саме активна участь санаторів у жирардівській афері дала товчок опозиційній пресі до численних ріжних атак на уряд. Як бачимо з того — жирардівський скандал переступає межі господарських зловживань і видвигає цілу низку політичних проблем, що дотичать заграничної і внутрішньої політики. Безсумнівно, господарські інтереси тут переважають.

В. Н—вич

Богослуження для світських цілей.

У ч. VIII. „Львівських Архіепархіяльних Відомостей" з 15. ц. м. находимо під повищим наголовком такий розпорядок Митрополита:

„Буває, що люди жадають від священика якоїсь богослужбової відправи, не щоби помолитися, але щоби надужити богослуження для якихось інших посторонніх цілей. Само собою розуміється, що таке надуживання річи святої є профанацією себто законом божим заказаним святотатством. Однак може бути, що священик, боячися людей зразити або і посуджувати у грішних намірах, не сміє спротивитися їх бажанням, тим частіше, що недуже релігійні люди світські, можуть не здавати собі досить справи з беззаконности такої поведінки. Тому для улекшення положення Всч. Отців і для пояснення справи подаємо до відома духовенства, що скільки разів має священик розумну причину думати, що люди, які за богослуження просять, роблять це не щоби Бога почитати й Йому молитися, а для інших світських цілей, священикові з Божого права не вільно відправляти такого богослуження. Бувають ще випадки, в яких богослуження Церквою не приписане, стає нагодою шумних політичних демонстрацій, які можуть стягнути на Церкву, священика чи вірних непожадані наслідки. У всіх випадках, в яких священик має причину того обавлятися, заказуємо відправляти богослуження.

Коли в часі богослужень, або безпосередньо по богослуженнях невідповідальні одиниці виконують святотатські нарушення спокою богослужень або посвячених місць пр. через розкидування летючок, співання світських пісень, обовязком священодійствуючого є осудити прилюдно таку поведінку, а коли це можливо, евентуально перервати відправу богослуження.

Від Митрополичого Ординаріяту.
Дано в Підлютім дня 25. VII 1934.

† АНДРЕЙ
Митрополит.

500 зол. кари або 6 тижнів арешту за цвинтарний пліт.

В селі Посуховi, недалеко Лисоні, в середині села на узбіччі лежить невеликий воєнний цвинтар, на якім спочивають вояки ріжних націй, які входили в склад колишньої австро-угорської армії, між тим найбільше могил Українських Січових Стрільців. Парцелю, на якій находиться той цвинтар, набули на власність бережанські жінки ще в 1928 р. і від того часу опікуються тим цвинтарем, поправляючи рік-річно усі могили...

Однак цвинтар не мав тревалої огорожі, а провізоричну з кількастих дротів розривав товар і безроги, які вдиралися на цвинтар і топтали ті дорогі могили.

Філія Т-ва охорони воєнних могил, покликана статутово до опіки над воєнними цвинтарями, рішила весною ц. р. дати тревалу камяну огорожу на цвинтарі в Посухові, щоби забезпечити могили від профанації.

Філія Союзу Українок у Бережанах, як табулярна власниця парцелі, на якій лежить той цвинтар, звернулася з писемним проханням до громадського уряду в Посухові за дозволом на опарканення цвинтаря. Рада громадська в Посухові рішенням з 22. квітня ц. р. видала такий дозвіл, і на підставі того дозволу почалась робота коло будови огорожі. В половині червня, коли вже брама цвинтаря була готова, а до закінчення будови бракувало ще вмурування камінних стовпів, постерунок поліції заборонив дальшу роботу. У звязку з шумом, який счинився довкола тої справи, громадська рада в Посухові 4. липня ц. р. одноголосно потвердила свою попередню постанову. Швидко після тої постанови прийшов наказ до громади, щоби кожного дня від год. 6. вечором до год. 5 рано громадяни Посухова виставляли варту в числі 24 людей, крім того, що в селі безнастанно перебувало по 3-ох постерункових. На св. Івана 7. липня, в день храмового свята в матірній церкві в Бережанах, заведено гостре стріляння на терені Посухова і не дозволено 12 годин від 6. рано до 6. вечором нікому з Посухова з хати рушитись.

Після того староста у Бережанах, запросивши до себе одного з членів виділу Т-ва охорони воєнних могил, зажадав, щоби філія Т-ва розібрала до останнього каміння огорожу воєнного цвинтаря в Посухові. Коли даний член виділу заявив, що виділ товариства зробити цього не може, староста видав письменний приказ дня 10. липня ц. р., в імені тимчасового виділу повітового в Бережанах, розібрати впродовж 4-ох днів огорожу, яку будовано сім повних тижнів коштом 1600 зол.!

Проти того рішення Т-во охорони воєнних могил зголосило рекурс до воєвідства в Тернополі і покищо огорожа нерушена стоїть.

Не вичікуючи рішення вищої влади, староство покарало з місця голову філії Т-ва охорони воєнних могил о. Євзевія Бачинського карою 500 зол. з заміною на 6 тижнів арешту. Та постанова має дату 11. липня, але доручено її дня 10. VIII. ц. р. Мотивована ця кара тим, що голова Т-ва охорони воєнних могил видав доручення збудувати камяну огорожу на воєннім цвинтарі в Посухові.

Коли розважимо, що дозвіл на будову тої огорожі видала громадська зверхність в Посухові, що будова тревала повних сім тижнів, бачили її майже щоденно постерункові, бачив її сам п. староста, який в часі будови двічі був у Посухові і будови не заборонив, дивує висота кари, наложеної на голову Т-ва, статутово покликаного дбати за цілість і зверхній вигляд воєнних могил.

Не перерішуючи постанови вищої адміністраційної влади у цій справі, не можемо стриматись від вислову ще одного здивування: що адміністраційній владі і що самому державному престіжеві може шкодити, коли могили вояків, які 20 літ тому погинули в рядах австрійської армії, будуть впорядковані і коли терен тих могил буде окружений путнім плотом?!

Японія остерігає СССР.

ЛЬОНДОН, 18. 8. ПАТ. Агенція Райтера повідомляє з Токіо: Японське міністерство закордонних справ заявило, що японський уряд вишле осторогу до большевицького уряду з приводу постійних інцидентів на кордоні Манджурії. В осторозі Японія не буде згадувати про збройне вирішення цілої справи. Крім того японське міністерство закордонних справ запевнило, що японський уряд не думає окупувати східно-китайської залізниці. Всі поголоски, що большевицьких урядовців арештовано перед окупацією залізниці, не правдиві.

Добувають затоплені скарби.

ЛЬОНДОН, 18. 8. ПАТ. У 1917 р. підводний човен затопив на північно-західнім побережі Ірляндії англійський корабель „Лаврентік", який віз з Америки штаби золота за 6 міліонів фунтів штерлінгів. У роках 1919—1924 британська адміраліція видобула золота на 5 міліонів фунтів штерлінгів. Дальше годі було продовжувати видобування золота, бо затоплений корабель занурився заглибоко на дно моря. Тепер у найбільшій тайні нурці приватної фірми по трирічній праці видобули ще останні штаби золота на міліон фунтів штерлінгів.

Стріча з Мусолінієм.

РИМ, 18. 8. ПАТ. Офіційно повідомляють, що підчас маневрів італійського війська зустрінуться у Фльоренції Мусоліні з канцлером Шушнігом.

З польськоі преси.

Декаденція політичної думки галицьких поляків.

Видавець і гол. редактор „Польсько-українського Бюлетину" Вол. Бончковський помістив у 32 числі того часопису з 12. ц. м. цікаву статтю на тему упадку польсько-галицької політичної думки та декаденції галицької „ендецької практики".

На вступі автор правильно заузажує, що все, що було у галицьких поляків інтелектуально цікаве і вартісне, вимандрувало до Варшави. Зпоміж великих публіцистів називає померлого недавно Адама Скварчиньского, зпоміж письменників — К. Вержиньского, Стафа і Параидовського (можна би ще назвати Іржикоэского і цілу плеяду чільних нині у Варшаві журналістів). Зпоміж міністрів і високих урядовців післятравневої влади вичислює імена пп. Бартля, Шецеля, Залеского і Бека, та зпоміж військовиків-пілсудчиків Ридза-Сміглого, Каспшицкого, Заморского, Ґонсьоровского, Стахевіча, Ґурецкого, Паславського, і ін. Львів (і Краків) зійшли польським інтелектуальним рівенем цілком до ряду провінціональних міст, зокремаж Львів цілком відбився „від единого центру здоровішої думки, яким є Варшава".

Через те, зрозуміла у своїй ґенезі і природна, як вислід черги фактів, декаденція польської політичної думки на Червоній Руси, найшла свій зовнішній вислів у тому, що затерлася справжня, не організаційна, границя поміж державним табором і ендецією, з надзвичайно відемним у наслідках нерозумінням чільних східних проблем Польщі та з повним легковаженням науки польської історії, яка чейже повиннаб мати голосну мову саме для кожного поляка з Червоної Руси і взагалі кожного „кресовяка".

Автор порівнює рівени самої ендеції, варшавської і львівської, і дуже погано висловлюється про львівських ендеків:

Перша з них (львівська ендеція) є безнадійно і по хасидськи закостеніла, не бажає користати навіть зі здобутків свого власного табору, друга (варшавська) виявляє деякий поступ, відкриває часами Америку і тому, хоча завжди з запізненням, всеж інколи зринає на рівень поміркування, розмірної пристойности і обективізму.

Той відемний стан річей особливо яскраво відбиває від розвитку відносин серед українців. Галичина стає для них, всупереч усьому, тим, чим для поляків була перед війною, — осередком, де духове життя цілого майже 40-міліонового народу збірається, наче у сочці, творючи єдине моральне джерело для праці навіть серед еміґрації, рятуючи її від упадків на російський зразок...

Звертаючи увагу на розвиток української політичної думки, автор доходить до пересвідчення, що

...українська думка, не вважаючи на важкі зудари, які переживає наслідком скрайніх пан-націоналістичних і комунізуючих течій,.. помалу наближується до сутньої синтези політичної ідеї, яка вже сьогодні своєю фактичною потенціяльною силою стоїть понад формальним станом у життї краю.

З тої неанальоґічности в розвитку обох національно-політичних тіл пливе дальше поглиблення поганих наслідків декаденції польської політичної думки на тім терені. Холодніша кров по стороні українській і гарячіша — у поляків, які в той спосіб зраджують свою слабість, — більше теж „амбіцій" і демагоґічних відкликів до „вищих" прав серед поляків, — що яскраво відбиває від тла тихої, майже незидної праці українського інтеліґента, схильного вадовольнятися 80-ти золотовим заробітком і охочим до праці на глухому селі.. Але з декаденції і розвоєвої нерівности польської та української політичної думки пливе передусім той факт, що нема реальних спроб розвязки польсько-української проблеми на терені, який здавалось би найвідповіднішим, щоб ті спроби йшли від людей, найближчих до самої проблеми і її зовнішніх прояв."

Автор кепкує собі з тих своїх по ендецьки думаючих галицьких земляків, які лише вміють бити пястуком об стіл і покликуватися на Бога та батьківщину, як арґументи провінціональної зарозумілости. Білкає, що навіть розумні одиниці зпоза Галичини, приїхавши для праці на галицький терен швидко заражуються його плоскою ендецькою атмосферою. Дораджує всетаки робити „інекції" польському галицькому теренові інтелектуальними силами, та одночасно повчає галицьких поляків, щоб у суперництві з українцями не забували, що цей краєвий терен „є одночасно вічною і повноправною співвласністю елементу українського, званого раньше руським."

Уваги автора, який так добре визнається у цих відносинах, будуть — очевидно — горохом об стіну польсько-галицької ендецької заскорузлости. Зате автор забуває ще одну сумну подробицю: що й ті розумніші одиниці, які виїхали до Варшави, не зуміли звідтам „підтягнути" галицький польський рівень. Навпаки: або Варшава цілком підлягала імпортованим ендекам Ґрабським і Ґломбінським, або й у післятравневому періоді ендецька галицька думка тяжіла і тяжить на цілих ділянках держ. політики.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 20. СЕРПНЯ 1934.

НИКУЛАЄ ДОРІАРКУЛ. 5)

ЗІ СТОЛИЦІ СТЕПАНА ВЕЛИКОГО

КАРІЄРИ ВЧИТЕЛІВ.

Далеко вже чемніший і симпатичніший сам міністр...

— Ти не знаєш, що по цьогорічних виборах мали ми тут у Сучаві щастя витати самого міністра з усім його почотом? То-то була парада. Приїхав міністр зі своїм штабом кількома автами в супроводі почесних бандерія із сусідніх сіл. На переді їхали липовани з Білої Криниці. Дивно були пристроєні ті московські старовірці. Кожний причепив собі до рамени червону хустку... Як їхали ґальопом, то ті хустки на вітрі розвивались і виглядали наче крила.

Таки зараз вполудне мали ми честь витати пана міністра в ґімназії. Витав його насамперед директор, а ексцеленція відповідали: „Товаришії мий ай драджі..." (товариші мої дорогі). Міністр був тут колись суплєнтом. Я тоді перший раз довідався, що вони навіть не мають слова, якеб їм заступило наше „товариші"...

— То українці від них собі взяли слово „товариш"...

— Може бути. Потому представляв директор кожного з нас ексцеленції та його штабові.

Я мав щастя балакати з автором збірника поезій „Пи друмул ідиалулуй" (Дорогою ідеалу)... Ти тямиш, як ми собі пояснювали, що „Пи друмул ідиалулуй" значить „Як стати з неіспитованого суплєнта професором університету"?.. Але той суплєнт без іспиту, не тільки є професором клясичної фільольоґії на університеті, але тепер з ласки ліберального уряду став іще ґенеральним директором промислу і торговлі („дириктор джиниралъ пинтру индустрія ші комирц") То-то будуть бакшіші, бакшіші...

А другий суплєнт без іспиту ніби не є ґенеральним директором земельних справ? Його таки я мав щастя особисто пізнати. Кажуть, що цей на патріотизмі зробив великий маєток... Має мати гроші аж у швайцарських банках, а в Цюріху камяницю...

Міністр з них найспосібніший. Професор університету, історик... мусить щось і знати. Перед війною полемізував з нашим Кордубою у звідомленнях третьої черновецької ґімназії. А міністром, як кажуть, став тому, бо сподобався королевій. Гарний мужчина.

Цвинтар... Підемо цією доріжкою.. Ось і могила, якої шукаємо. На могилі камяний трираменний хрест. На тому хресті напис: „О. Николай Устіянович, крилошанин Львівської Архієпархії і парох Сучави. Уродився 7. грудня 1811., помер 3. листопада 1885. Вічная єму память".

Я цей гріб ледви колись тут відшукав. Бути в Сучаві, а не знати, де гріб нашого письменника?

Тепер іще тобі щось покажу. Ходім ось тут, трохи далі, ось, глянь! — На надгробному камені вирізьблений польський орел, а під орлом напис: „Боже, збаф Польскен! — Ту спочива Бертольд Кіршнер, канцеліста сондови". — Судовий канцеліст з німецьким імям і прізвищам у Сучаві, столиці Штефана чель Маре, такий горячий польський патріот!... Певно швабок, якого жінка переробила на поляка... Від західних сусідів нам треба патріотизму вчитись!..

VI. ТУТ ПОЛЯГ ТИМІШ ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ.

— Тепер ходім на замок, до кастелю, як тут кажуть.

Ідемо провалами, яругами. Ніби з цвинтаря до замку не далеко, а ми таки добре помучилися, заки сюди зайшли.

Замок (кастель) побудований на правому, високому березі річки Сучави, відділений від міста глибоким яром потічка, що впадає тут до річки.

При облозі цього замку згинув наш Тиміш Хмельниченко.

Руїни добре збереглися. Під руїнами всюди підземні хідники. Колись-то тут, на цім камені сидів я і читав книжку, а з оцієї діри зпід моїх ніг вискочив лис... Такий гарний собі, червоний, Лис Микита...

У скалубинах, у мурах гніздяться галки і сови і вежеві соколи. Соколів у Сучаві є кілька пар. Гарні птахи. А ось женуть за соколом галки з криком...

Замок окружений глибоким ровом і валами. Певно, що тяжко його було здобути. Нема дивоти, що тут син великого гетьмана згинув.

Тепер вали обсаджені соснами. А в цих соснах воркують удень, а особливо вечорами закохані пари. Того тижня зловив тут ін фляґранті свою дорогу жіночку один адвокат-жид. Він її відсіля, тримаючи за оксидоване волосся, до самого міста і бив, бив... То-то було „ґальо" на цілу Сучаву...

— Знаєш, тут у Сучаві можна справді полюбити історію. Деж би я був такий замок, оцей бачив?

— Нема тижня, щоб тут не було якої прогульки відкись із Румунії. А іноді є й дві-три нараз. Звісно, що все заходять до ґімназії Штефана чель Маре і там уже їх витає директор або Івановичі або Березницький відповідними промовами. Кілька разів давали навіть виставу для молоді в ґімнастичній салі. Вистави ці також цікаві. Обовязково все на них мусить бути горілка і пяні герої. Такий спектакль давав нам колись-то директор духовної семинарії з Ізмаїлу над Дунаєм у Бесарабії зі своїми питомцями, кандидатами духовного стану. Наші сучавські патріоти були тою пяцькою виставою сильно згіршені.

— Чи ти читав шкільну історію Румунії?

— Ні! і не маю охоти...

— Я читав і скажу тобі направді, що та історія мене обурює. Я не розумію просто, як можна щось подібного писати? — Кажуть направді, що вони старий культурний народ, що тоді ще німці були дикунами, а про славян іще ніхто навіть не чув, як вони вже мали високу культуру, як вони мали великі міста, як управляли знаменито землю, як будували дороги до країн дикунів, як несли культуру тим дикунам і т. д.

— А що це кому шкодить, як вони так про себе говорять?

— Виводять себе просто від Цезара, Августа, Траяна...

— У нас кажуть: „Хто бреше, тому легше". Може саме тим самохвальством хочуть закрити загальну темноту і брак культури у свого народу... Адже у них іще перед війною, як пише географ Філіпзон у своїй „Европі" було 88.5 проц. анальфабетів... І мають свою державу більше, як від 60 років!.

(Докінчення буде.)

Нові „ревеляції" і нова напасть ІКЦ.

Краківський „Іл. Курієр Цодзенни" з 18. с. м. додав ще один листок до свого лаврового вінка публіцистичних заслуг на полі „ревеляцій". Зрештою, ці останні ревеляції того самого типу, що більшість попередніх: дивовижна салямаха відомостей з „власних" джерел, плюс звичайні видумки і злобні наклепи, а все разом подане специфічним курієрковим сосом.

Річ іде про внутр. відносини в ОУН, всілякі пакатні гамошні революції, при чому автор вяже поодиноких нібито провідників підпілля з тільними діячами УНДО і з... „Ділом"! Яка саламаха ті „ревеляції" — досить вичислити справи й призвища, від яких кишить в одній тій статті: ОУН і УВО, полк. Коновалець, Твердохліб, Собінський, Голувко, лист митрополита, полк. Сушко, пок. Отмарштейн, Чоботарів, Гітлер, Скоропадський, Ріко Ярий, ред. Масиль Мудрий, Дмитро Паліїв, пос. Мілена Рудницька, голова УПР Дмитро Левицький, розстріляний Вернер фон Альвенслебен і т. д. і т. д.

Очевидно, не будемо простувати інформацій ІКЦ про внутрішні відносини в ОУН: ми до цього не покликані та ІКЦ має кращі можливости добувати інформації з „конфіденціональних" джерел, що тими справами цікавляться. Цікаво, що той хто ту статтю спрепарував для ІКЦ, особливо нападає на полк. Сушка та орудує подробицями з брошури полк. Чоботарева про вбивство пок. Отмарштейна. На українську пресу лається, що воно не займається цією справою, добачуючи в цьому посередній звязок з... підпіллям! Так само ІКЦ має до нас претенсії, чому ми впр. не осуджуємо поодиноких осіб за їх нібито диктаторські затії внутрі ОУН, так, наче би ми мали бути суддями у здогадних суперечках між ріжними діячами підпілля, який ІКЦ призначує диктаторами!...

Щож торкається справи вбивства пок. полк. Отмарштейна, то ця справа дійсно по нинішній день хвилює всіх, хто знає історію української армії і сам брав участь у визвольницьких змаганнях. Однак справа є „ясною" хіба лише для краківського „Курієрка". Бо інформатор „Курієрка" промовчав перед ним, що зовсім таке саме обвинувачення, як полк. Чоботарів проти полк. Сушка, висунув в окремій брошурі полк. Сушко саме проти полк. Чоботарева („намагався скермувати підозріння в іншу сторону"), — а ми не маємо можливости перевести суду з переслуханням обох сторін і свідків та з зарехвіруванням актів з калішського суду. Для українського громадянства та зокрема для б. вояхів української армії найприкріше те, що два колишні високі старшини тої самої армії взаємно обкидаються прилюдно болотом, кидаючи один під адресою другого найважче обвинувачення, яке може істнувати, та ще й втягаючи до тієї справи імена колишніх українських державних і військових достойників. Мимоходом кажучи — п. Чоботарів заповів чейже другу частину своєї книжки і тому інформатор ІКЦ повинен був теж підождати з своїми „ревеляціями" та закидами під українською адресою, що українцям ця справа підозріло байдужа...

Найбільш підозрілим є раптове зацікавлення тою справою краківським „Курієрком". Найбільша це теж образа тіней покійного полк. Отмарштейна.

Ще про диктаторів та сучасні переміни.

МУССОЛІНІ.

Автор характеристик про сучасних диктаторів Янта-Полчинський уважає, що про Муссолінія написали дуже багато і всі про нього знають. Загальна думка така, що він вирятував Італію, що стояла над безоднею большевизму, а мало хто звертає увагу, що він вернув Італії старий, буржуазний лад: викинув масонів, соціялістів і большевиків.

А проте головна заслуга Муссолінія в тому, як він зумів поєднати західний індивідуалізм із почуванням солідарности всього народу. Змінив систему виховання, дітвору зробив незалежною від родинних впливів.

СУН-ЯТ-СЕН.

Між великими диктаторами окреме місце займає Сун-Ят-Сен, що дав 400-міліоновій китайській масі новий суспільний лад. Він повалив манджурську династію, спонукав китайців почати боротьбу за концесії з усіма чужинними державами. А проте весь його вплив іще досі ферментує. Не можемо говорити про наслідки цього впливу, як довго тягнеться громадянська війна і війна з Японією. Теорії Сун-Ян-Сена дуже зближені до комунізму. Цікаво, чи вони приймуть іншу рідну форму, залежно від китайських обставин.

ІСТОРІЯ І ДЕМОКРАТІЯ.

Янта-Полчинський хотів би подати теж характеристику марш. Пілсудського, але каже, що його не можна зарахувати до диктаторів. Найбільше замітною рисою його вважає те, що він мовчить тоді, як інші часто прилюдно розвивають свою культурно-політичну програму.

Дольфус стояв при кермі надто короткий час, щоби можна про нього говорити. Від характеристики поодиноких сучасних володарів переходить автор до загальних міркувань про науку, яку дають нам історичні події. Твердить він, що людські суспільні організми підлягають інстинктам, а ці інстинкти — ріжні так само, як ріжні є консервативні понявлання народів.

Не вірить він, що західня культура — індивідуалістична є вища від східних, що основані на істинкті муравлища, бо етатизм створив могутні системи правління.

Парляментарна форма влади не мусить згинути, але мусить змінитися так, щоби про державні справи не рішали люди некомпетентні. Але принцип більшости, втратив свою силу. Відомо, що за кулісами парляменту його фальшують, щоби його „поправити". Демократія сама мусить винайти якусь реформу, щоби виправдати свою життєздатність, бо для більших мас вона непридатна. З географічної карти видко, що більшість держав не має демократичного ладу.

Перед страйком 600 тисяч ткачів.

ЛЬОНДОН, 18. 8. ПАТ. На 1. вересня ц. р. підготовляють робітничі організації ткачів великий страйк, який рішили піддержати робітничі союзи вовняного, шовкового та трикотового промислу. До страйку приступило би 600 тисяч робітників. Уряд сподіється, що йому вдасться недопустити до страйку тимбільше, що між робітниками не дуже то рвуться до страйку.

Акція проти неморальних фільмів.

Папа приняв на послуханні представників комітету міжнародньої федерації кінематографічної преси, що відбуває свій конґрес у Венеції з кінематографічною виставою. Папа вказав на лихо, яке пливе з неморальних фільм не тільки для релігії, але й для етичного розвитку людства. Згадав притім про важливий обовязок преси, яка не може підчеркувати інтересів неморальної кінематографії, тямлячи про відповідальність преси в тій ділянці. З приємністю папа підкреслив, що в багатьох державах уряди піддержують акцію проти неморальної кінематографії. На особлившу увагу заслугує акція, яку розпочав єпископат у Зл. Державах. До неї прилучилися релігійні товариства та всі чесні люди. Вкінці папа поручив горячо кінематографічній пресі, щоби всіми силами піддержувала ті благодатні зусилля.

МАНУЇЛЬСЬКИЙ ПРОТИ КОМ. ЛІТВІНОВА.

„Берлінер Таґеблят" повідомляє, що шеф Комінтерну Мануїльський виступив з гострою критикою політики ком. Літвінова, закидаючи йому уподібнювання большевицької політики до політики капіталістичних держав. Гостру критику і велике невдоволення викликала теж низка договорів, які заключив ком. Літвінов з багатьома державами. На випадок приступлення СССР до Ліґи Націй Мануїльський погрожує димісією. від 15. серпня і найдешевшим третим сезоном, який саме починається з пятнайцятим ц. м. Ціни мешкань, купелів та удержання на 25 проц. знижені.

Новий лет у стратосферу.

БРЮСЕЛЯ, 18. 8. ПАТ. Нині вранці зі сходом сонця вилетів інж. Косінс з місцевости Ур-Аван недалеко Денан бальоном у стратосферу. Вчора в год. 10ій вечором метеорольоґічний інститут повідомив, що умовини до лету у стратосферу прихильні. Бальон наповнено світляним газом і інж. Косінс враз зі своїм учеником Ван дер Ельсе зі сходом сонця полетів у стратосферу.

—o—

На полудневому бігуні.

— Врятували Бирда. Як відомо капітан Бирд, славний полярний дослідник, був в останнім часі в смертельній небезпеці. Підчас своєї останньої полярної експедиції в околиці Південного Бігуна, Замешкав він сам один у ледяній хаті за 2000 км. від головного табору дослідників. В останніх часах через сильні бурі припинилася радієва комунікація з його хатинкою а що Бирд мав лиш обмежену кількість їжі і палива, заходила небезпека, що вмре із холоду й голоду. Дві рятункові експедиції мусіли завернути, лиш третій вдалося добити до хатинки Бирда. Був уже крайній час: Бирдові припаси скінчилися й він неймовірно ослаб. Тепер він у головнім таборі поза всякою небезпекою. Правдоподібно скоро він видужає та незабаром буде вже цілком здоровий.

Збірні громади

в станиславівському і тернопільському воєвідствах.

ПОДІЛ ПОВІТІВ НА ВОЛОСТИ.

I.

На основі самоврядного закону з 23. березня 1933 р. міністр внутрішніх справ утворив виконним розпорядком такі збірні громади (волости) на просторі станиславівського воєвідства:

Повіт Станиславів на 11 волостей: Боднарів (9 сіл), Блудники (13), Богородчани Старі (4), Черніїв (7), Доліїв (12), Єзупіль (6), Ляхівці (7), Лисець (9), Маріямпіль (6), Пасічна (9), Угорники (8).

Повіт Долина на 11 волостей: Болехів (8), Брошнів (4), Людвиківка (3), Перегінсько (3), Поляниця (5), Рахиль (9), Рипне (8), Спас (9), Велдіж (7), Витвиця (8), Вигода (8).

Повіт Городенка на 7 волостей: Чернелиця (8), Чорнятин (6), Городенка (5), Незвиська (11), Обертин (7), Семаківці (5) і Тишківці (5).

Повіт Калуш на 8 волостей: Ясень (1), Лолин (10), Новиця (7), Підмихайле (10), Голинь (9), Верхня (7), Томашівці (8), Войнилів (13).

Повіт Косів на 8 волостей: Жабе (2), Гринява (4), Ясенів Горішний (10), Кути Старі (6), Соколівка (5), Косів Старий (5), Рожнів (4) і Пістинь (5).

Повіт Надвірна на 14 волостей: Яблониця (1), Яремче (4), Ланчин (4), Майдан Середний (5), Микуличин (1), Ослави Білі (4), Пнів (4), Пороги (4), Перерісль (7), Росільна (5), Солотвина (8), Старуня (5), Ворохта (2) і Зелена (2).

Повіт Стрий на 13 волостей: Угерсько (9), Грабовець Стрийський (8), Дашава (11), Соколів (11), Братківці (13), Моршин (2), Любинці (9), Синевідсько Вижне (9), Підгородці (6), Козова (7), Славсько (8), Тухолька (8), Лавочне (10).

Повіт Снятин на 7 волостей: Микулинці (6), Заболотів (5), Задубрівці (6), Джурів (5), Стецьова (4), Залуче (4), Волчківці (7).

Повіт Коломия на 14 волостей: Березів Середний (7), Гвіздець місто (9), Яблонів (5), Камінки Великі (2), Коломия (10), Коршів (6), Космач (1), Кулачківці (6), Матіївці (9), Печеніжин (9), Св. Станислав (4), Товмачик (5), Вербіж Вижний (7) і Виногород (7).

Повіт Рогатин поділено на 11 волостей: Підкамінь (13), Рогатин (13), Пуків (7), Кнігиничі (7), Конюшки (9), Липиця Долішна (6), Журів (7), Букачівці (8), Бурштин (10), Болшівці (10), Кукільники (9).

Повіт Товмач на 9 волостей: Хотимир (5), Марківці (8), Нижнів (5), Олеша (5), Отинія (12), Рошнів (6), Тарнавиця Пільна (9), Тлумач (6), Олешів (5).

Повіт Жидачів на 6 волостей: Миколаїв н/Д. (10), Розділ (8), Журавно (15), Жидачів (13), Млиниська (10) і Руда (8).

II.

На просторі тернопільського воєвідства міністр внутрішніх справ утворив виконним розпорядком такі збірні громади (волости):

Повіт Борщів на 14 волостей: Окопи св. Тройці (4 села), Звинячка (6), Кудринці (5), Германівка (4), Кривче Горішне (3), Усте Єпископське (5), Шупарка (4), Королівка (6), Волківці (3), Турильче (9), Гуштин (6), Озеряни (6), Глубічок (4), Більче Золоте (3).

Повіт Бережани на 9 волостей: Будилів (8), Буще (12), Бережани (9), Конюхи (15), Бережани (9), Конюхи (5), Козова (10), Куряни (9), Нараїв місто (2), Потутори (9), Плауча Мала (7).

Повіт Копичинці на 9 волостей: Хоростків (7), Чорнокінці Великі (5), Городниця (4), Гусятин (5), Копичинці (8), Пробіжна (2), Сидорів (7), Сухостав (2), Васильків (7).

Повіт Перемишляни на 9 волостей: Добряниця (7), Дунаїв (7), Глиняни (8), Янчин (8), Куровичі (6), Погорільці (7), Перемишляни (17), Свір (5), Задвіря (4).

Повіт Радехів на 9 волостей: Холоїв (5), Ляшків (9), Оглядів (6), Радехів (7), Синькіа (5), Стоянів (4), Щуровичі (6), Топорів (5), Витків Новий (8).

Повіт Заліщики на 8 волостей: Касперівці (7), Кошилівці (5), Дорочичівка (6), Синьків (6) Товсте Село (8), Угриньківці (9), Устечко (5), Заліщики (6).

Повіт Збараж на 9 волостей: Доброводи (9), Залуже (6), Чернигівці (5), Капустинці (6), Лубянки Вижні (8), Нове Село (11), Кошляки (5), Скорики (7), Максимівка (5).

Повіт Золочів на 12 волостей: Білийкамінь (7), Фільварки (7), Гологори (10), Кітліа (6), Красне (12), Ожидів (7), Плугів (8), Підгірці (5), Скварява (3), Ремезівці (9), Соколівка (3), і Золочів (10).

Повіт Броди на 8 волостей: Ясенів (9), Конюшків (7), Лешнів (6), Пиняки (10), Пониківця (7), Підкамінь (13), Станиславчик (5) і Суховоля (8).

Повіт Бучач на 12 волостей: Язлівець I. (1), Язлівець II. (9), Озеряни (8), Коропець (5), Монастириська (13), Петликівці Старі (8) Підзамочок (8), Потік Золотий I. (1), Потік Золотий II. (10), Трибухівці (5), Усте Зелене (12) і Зубрець (5).

Повіт Чортків на 10 волостей: Біла (4), Білобожниця (6), Джурин (4), Ягольниця I. (1), Ягольниця II. (5), Колиндяни (10), Косів (4), Паушівка (4), Свидова (3) та Улашківці (5).

Повіт Камінка Струмилова на 8 волостей: Добротвір (4), Камінка Струмилова (15), Незнаїв (4), Грабова (6), Буськ (8), Милятин Новий (8), Желехів Великий (10) і Дідилів (6).

Повіт Підгайці на 12 волостей: Завалів (10), Горожанка (4), Литвинів (8), Новосілка (3), Семиківці (9), Золотники (5), Вишнівчик (6), Голгоче (6), Сільце (5), Білокриниця (2), Старе місто (3) і Товстобаби (1).

Повіт Теребовля на 8 волостей: Теребовля (11), Струсів (7), Янів (5), Лошнів (4), Дарахів (8), Могильниця (4), Іванче (3) і Мшанець (6).

Повіт Скалат на 10 волостей: Богданівка (4) Грималів (7), Качанівка (4), Колодіївка (6), Красне (8), Остапе (6), Підволочиська (7), Скалат Старий (4), Товсте (7) і Турівка (6).

Повіт Тернопіль поділений на 15 волостей: Баворів (11), Березовиця Велика (4), Бірки Великі (11), Цебрів (6), Ходачків Великий (1), Глубічок Великий (5), Ігровиця (6), Янківці (9), Ядівка (6), Яструбове (4), Козлів I. (1), Козлів II (4), Лозова (6), Микулинці (9) і Настасів (4).

Повіт Зборів на 7 волостей: Богданівка (9) Гукалівці (9), Оліїв (9), Поморяни (8), Залозці (11), Зборів (18) та Озірна (1).

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 19. СЕРПНЯ 1934.

ПЕТРО МЕЧНИК. 2)

ПСИХОТЕХНІКА

й її роля у професійному порадництві.

§. 3. Початки психотехніки.

Зародки ідеї професійної орієнтації стрічаємо вже в першому десятку нашого століття і то в Америці. Професор **Франк Парсенс** (Parsons) усвідомивши собі анархію, що панувала у виборі звання, скликав одної днини шкільну молодь у місті Бостоні щоби порадитися з нею про її пляни на майбутнє. З тієї гутірки довідався, як необхідно повчити молодь про вимоги, які ставить звання до психічних та фізичних прикмет людини. У висліді тієї гутірки заложив він в 1908 р. в Бостоні мале бюро (**Bureau of Vocational Guidance**), де давав молоді поради у справі вибору звання. Є це початкова, примітивна форма т. зв. фахових порадень, що їх сьогодні вже не тільки Америка, але й Европа начислює тисячі.

Дальшим етапом було гасло, що їх проголосив теж у Америці інжинір **Тейлор**[1]). Ці гасла відомі під назвою **„тейлоризму"**, зводяться до того, щоби добути при помочі т. зв. „наукового кермування промисловими установами" **maximum** видатности праці. „Тейлоризм" спирається головно на розсліді самої праці та її організації окремою технічною перевіркою, які є умовини праці та працездатність робітника; він дбає передовсім про піднесення продукції машини, і є системою визиску робучих сил і здоровля робітника для осягнення найбільшої видатности його праці. Тимто його не можна погодити ні зі становищем фізіольогії, ні з вимогами соціяльної, а навіть індивідуальної етики, а все таки вчинивши людину предметом дослідів з огляду на її працездатність, ця теорія поклала тривкі підвалини під дальший розвій тих дослідів, що набрали характеру **промислової психотехніки**[2]).

Справу тих дослідів, а заразом дійсний та з психольоґічного погляду зовсім свідомий почин дав психотехніці психольоґ, теж американець, хоч німецького походження, **Гуґо Мюнстерберґ.** На основі чисто психольоґічних засобів він прийшов до переконання, що **„ріжні професійні заняття вимагають ріжних психофізичних уздібнень, а навіть ріжних родів і ріжних ступнів того самого уздібнення".** Так пр. у багатьох фахах треба доброї уваги; але в ткача увага мусить бути одностайна й тревала, щоби він міг запримітити кожне зірвання нитки в машині, що працює в одностайному темпі; — той, що видуває скло, мусить скупчити увагу тільки в хвилині виливу стопленого скла, отже йому потрібна увага сильно сконцентрована. Наглядачі, що мусять скоро наставитися на щораз то нові речі, повинні відзначатися увагою, що легко переноситься, — а робітники, що пильнують двох або трьох машин, — подільною увагою.[3])

Мюнстерберґ перший і з повною свідомістю проголосив тезу: „Завданням психольоґа і їх метод є устійнити, яких прикмет вимагає кожна професійна праця, і чи одиниця, що хоче посвятитися якомусь званню, дійсно ті прикмети має".

Таким чином психольоґію впроваджено в господарське життя і цим дали почин до нової ділянки, прикладної психольоґії, що її з того часу названо „психотехнікою".[4]) Мюнстерберґ також перший з фахових психольоґів почав переводити систематичні проби, щоби доконати добору працівників чисто психольоґічними методами. Були це в 1910 р. його досліди придатности моторових при трамваях, телефоністок і офіцирів маринарки.

§. 4. Розвій психотехніки в часі великої війни й після неї.

Плянове й доцільне перевірювання людей з огляду на їх індивідуальну вартість до намітченого професійного заняття, датується щойно роками великої війни. Французи перші підняли ініціятиву добору осіб на наукових основах, коли в 1915 р. їх лікарі **Camus і Nepper** стали психотехнічною методою розсліджувати придатність летунів. За ними пішли німці, в яких **Меде й Пьорковскі** стали перевірювати шоферів, — а далі Австрія та Італія в ділянці аеронавтики. Америка, як відомо, перевела в 1917 р. тестування в цілій своїй армії, перевіривши цілу масу, зложену з 1,750.000 людей, щоб устійнити придатність до роду зброї. З того часу зацікавлення психотехнічними дослідами стали поширюватися і на інші ділянки життя, в чому на перше місце вибилася **Америка**, Німеччина й Радянщина.

Спочатку праця обмежувалася до діягностичних та селекційних цілей при важкій інду-

[1]) F. W. Taylor, Die Betriebsleitung. 1920. (Німецький переклад Roesler-a є й польський переклад Мержевського: Zasady naukowej organizacji zakładów przemysłowych. 3 вид. Варшава. 1923).

[2]) На основі свого „наукового керівництва" прийшов Тейлор до переконання, що до певних родів праці надаються тільки деякі типи людей, та що деякі одиниці мають спромогу справитися із визначеною кількістю праці. Так нпр. на кожних 8 людей, що зголошуються як робітники до вантаження залізного сирівця, міг Тейлор ужити тільки одного. „Цей восьмий може не був більше варта від інших; мав він сили бика, не був він шляком рідким типом, що його нелегко стрінути, отже треба би за нього дорого платити; — навпаки, був такий обмежений, що до більшости праць не можна було його вжити." (Betriebsleitung. стр. 6). — Цитую за: Fr. Baumgarten, Badania uzdolnień zawodowych, пол. переклад Ю. Сальоні, 1930. стр. 10).

[3]) Fr. Baumgarten. o. c. стр. 12, 13.

[4]) Сам термін „психотехніка" походить від Фехнера, але Фехнер ужив його в іншому значінні.

НОВИНКИ

— **ВПИСИ до муж. доповнюючої фахової школи Р. Ш. (для терміннаторів) ім. Б. Грінченка у Львові**, вул. Городецька 95. відбуваються в днях 16, 17, 18 і 20. серпня ц. р. від год. 17 до 19. в домівці школи. Приймаємо терміннаторів слюсарського, столярського, шевського, кравецького та споріднених фахів. Початок науки дня 21. серпня в год. 17 (5). 159 1-2

— **Д-р О. ПРИЙМА, Львів, вул. Словацького 14** вернувся і ординує від год. 9—11 і 16—17. 173 :—2

— **З нагоди нового шкільного року.** Книгарня „Рідної Школи" Львів, вул. Сикстуська ч. 20. пригадує, що як попередніми роками так і в цьому році засобилася в усі роди шкільних книжок та в найліпшої якости шкільне та канцелярійне приладдя, бо сподівається, що вся шкільна молодь тільки тут буде купувати хочби з тої причини, що весь дохід із книгарні йде на потреби „Рідної Школи". Ціни конкуренційно низькі; обслуга зразкова. Гурт і роздріб. 181, 1—3

— **ПРИЙМАЮ ЯК ДАВНІШЕ в моїм дентистичнім заведенні Сикстуська 17 від 9—1 і від 3—6. Пльомбовання зубів, штучні зуби в золоті, платині і кавчуку. Н а с с.** 33

— **О. Бережницька,** Львів, Пекарська 35/I, трамваєва зупинка вул. Гофмана, поширила свою вирібню капелюхів і поручає великий вибір елегантних фасонів від 5 зол. до найвибагливіших моделів. Всякого рода замовлення, як прим. шлюбні капелюхи, жалобу виконує терміново. Приймає **перерібки. Наука модиярства.** Свій до свого!

— **Д-р Бережницький вернувся.** Приймає як раніше: між 9.—1. і 3.—5. вул. Підвалля 7.

— **Хочете мати добре футро,** ідіть до відомої фірми Юліяна Глушевського, Львів, пл. Капітульна 3, тел. 54—46, яка доручить добрий товар совісно, виконає солідно, легко і точно.

— **Кравецька робітня С. Ференцевича** перенесена на вул. Вірменську ч. 22. I. пов.

— **Особисті вісти.** Ярослав Ченстух осягнув на празькому Університеті диплом магістра фармації дня 11. липня 1934. 194

— **Шкільні ферії таки не продовжені,** тому вже в найближчому часі мусите подбати про здоровий харч для шкільної дітвори. При цьому не забувайте, що одною з найздоровіших і найдешевших пожив є пастеризоване молоко Маслосоюзу. Доставляють його також до дому на телефонічне замовлення (ч. 81-04 або 43-86), або особисте в котрійбудь крамниці М. С. 191

— **Наш земляк, Михайло Голинський,** дістав ангажамент до варшавської опери на місце першого тенора. Запросили його на весь найближчий сезон, що триватиме 9 місяців себто на 72 виступи. Директором варшавської опери стала відома нам теж зі Львова співачка Янїна Королевіч-Вайдова. М. Голинський співатиме зі старого свого репертуару головні партії в операх „Аїда", „Дон Карльос", „Кармен", „Паяци", „Казки Гофмана", „Тоска" та „Жидівка". З нового репертуару виступить в „Отелльо", „Льогенгрін", „Пікова Дама", „Дибук", „Валькірія", „Тангайзера", „Турандот" та „Африканка". „Дон Карльоса" і „Дибука" виставить славний віденський режисер д-р Валерштайн, що ставив їх цього року вперше у „Ля Скаля" в Міляно.

стрії, комунікації та в шкільництві. Сьогодні психотехнічні інститути та робітні, а разом із ними і фахові порадні обхоплюють своєю діяльністю буквально всі роди людської праці та занять, фізичних та інтелектуальних. В звязку з тим усі культурні народи, йдучи з духом часу й рахуючися з потребами хвилини, подбали нераз коштом чималих зусиль та великим вкладом грошових засобів, щоб створити у себе цього роду культурні станиці, що зрештою йде згідно з загальною тенденцією сьогочасного законодавства з ділянки суспільної праці й суспільної опіки. Приміром на Радянщині, де механізовано майже все життя, справа ця поставлена на такій площині, що сьогодні важко було би уявити собі робітника, що виконував би працю, щоби до неї не був закваліфікований на підставі психотехнічних оглядин.

Додати треба, що психотехніка, як прикладна наука, хоч і вийшла з діференційної психольогії, не спирається на одній якійсь теорії, не стоїть на ґрунті одної тільки психольогічної школи. Як технічна наука, отже з практичною метою, вибирає вона з усього те, що для її потреб найкраще підходить, користуючися при цьому здобутками цілої психольогії, психіятрії, медицини, фізіольогії, антропольогії, техніки, соціольогії, національної економії, наукової статистики й багато інших помічних наук. За розмірно короткий час свого існування здобула вона вже такий засіб практичних та доцільних метод, вироблених великими й авторитетними дослідниками, в перевірених і знормалізованих у центрах наукової дослідної праці на сотнях тисяч, ба, міліонах живого людського матеріялу, що підносити сьогодні якісь сумніви або застереження в цьому напрямку це, що найменше непорозуміння.

(Далі буде.)

— **Як повстають римо-католики?** Дня 16 серпня ц. р. в роземнім суді для справ обезпечень від випадків зайшов цікавий інцидент. В часі розправи проти Заведення обезпечень (до сиґнатури Ц. У. 323/34), у якій позовником був Теодор Груби, маґістратський робітник у Львові, замешкалий у Голоску Великім ч. 52, на запит предсідника, якого він є віроісповідання, Груби відповів: „Я еще недавно бил греко-католік, але поведзелі мне, же як не пшепішен метрікі, то бенден зредукованни і длятего я з цалом родзіном пшешедлем на польске". Коментарі зайві!

— **Реєстрація мужчин уроджених у 1916 р.** на терені Львова відбудеться по черзі дільницями та в азбучному порядку в днях від 1. до 29. серпня ц. р. у виділі V (військовім) міської управи, ратуш, III. поверх, ч. дверей 338. Хто підлягає реєстрації, має принести зі собою метрику уродження (або витяг з метрики), мельдункову карту з адресового бюра і доказ тотожности.

— **Ціна цукру** буде від 1. жовтня ц. р. обнижена на 20 сот. В господарських колах звертають увагу, що крім ціни цукру треба ще обнизити акцизові оплати на 20 сот. Щойно при такій обнижці зросте консумція цукру й побільшаться державні доходи. Польща займає одно з останніх місць в Европі щодо консумції цукру. За нею йдуть тільки Болгарія та Еспанія.

— **Стихійна катастрофа.** Громаду Вишатичі пов. Перемишль навістила 14. ц. м. гураґанова буря, яка зірвала дахи на 120 домах і 80 стодолах і поломила багато дерев у садах і при дорогах.

— **Світовий конґрес ґеографів** буде відкритий 23. ц. м. в будинку варшавської політехніки одночасно з картографічною виставою. В конґресі возьме участь коло 900 осіб із 40 европейських і позаевропейських країв. Після відкриття конґресу на пленарному зборі дальші праці будуть вестися в комісіях.

— **Завинив шофер.** Слідство в справі трагічної автобусової катастрофи на Бузі під Садовним устійнило, що причиною катастрофи була зужита опона на колесі, яка трісла, і надмірна швидкість автобусу, що їхав лівою а не правою стороною шоси. Шофер буде відповідати перед судом.

— **Евгенічний конґрес** відбувається в днях 18—20. ц. м. у Ціріху при участи представників кількадесяти держав. На конґресі будуть обговорені актуальні проблеми з ділянки евґеніки.

— **Еспанія карає богохульників.** Суд у Барцельоні засудив на днях редактора місцевого безбожницького часопису „Ель Атео" на кару двомісячної вязниці та гривну 500 лезетів за зневажливий вислів про доґми католицької церкви. В мотивах присуду подано, що зневага тих доґм, які торкаються віри поважної частини еспанського населення, є образою для цілого народу і тому підлягає карі.

— **Розвал комсомольців.** Молодь покидає масово комсомольські організації на Уралі. Комсомолець Петров заявив, що виступає з організації, бо не хоче залишатися неуком. До мартинівського цеху нижне-тагильської фабрики за останніх півтора року не приняли до комсомольської організації ніодного молодого робітника. Молодий механік Самарин заявив: чого я піду до комсомолу, коли комсомольці збиткуються над безпартійними. У фабриці „Уралмаш" зорганізувалася зпоміж комсомольців група хуліганів, яка тероризує молодь.

— **Крадіж 60.000 папіросів.** У Баку в Азтабакторзі вкрали большевицькі урядовці 60.000 папіросів, кращого ґатунку та продали їх з великим зиском спекулянтам.

— **Страйк у Ленінграді.** Постійний зріст ціни на хліб довів до страйку робітників у путилівській фабриці в Ленінграді. По чотирьох годинах чекісти з ГПУ зліквідували страйк. ГПУ вивезло 120 робітників на Соловки, а інші піддалися.

— **Тиф десяткує голодне населення.** У Волоґодській губернії лютує між голодним населенням тиф, який забирає сотні жертв. Большевики ввели карантанну.

— **Обовязкове навчання танців.** Большевицький уряд видав приказ, щоби по всіх морських школах СССР завести обовязкове навчання танців. Виявилося, що підчас подорожі Ворошилова до Туреччини, на бенкеті, який уладили турки в честь большевиків, большевицькі моряки підпирали стіни, бо ніодин з них не умів танцювати.

— **Кривава стрілянина на вулицях міста.** У Сан Біязо (Італія) один робітник, доведений зрадою своєї жінки до божевілля, вибіг на вулицю й почав із кріса стріляти до прохожих. Чотири особи згинули на місці. Божевільний утік в гори, де за ним шукає поліція.

— **Хлопець спричинив пожежу.** У словацькій місцевості Остров у домі господаря Прокопа бавився його 7-літний синок сірниками. Вибухнула пожежа, яка перекинулася на сусідні забудовання. Згоріло 11 хат і 49 стоділ. Цілі жнива пропали й одна жінка живцем згоріла. Пожежній сторожі ледви вдалося зльокалізувати пожежу.

— **Щезли два дослідники.** В таємничий спосіб щезли два учасники англійської експедиції в околиці озера Рудольфа (Середуща Африка). Каюком вибралися вони з головного табору до острову серед озера. Від цього часу застиг за ними всякий слід. На розшуки за дослідниками висилали літаки. Острів на озері Рудольфа ще вповні недосліджений і підозрівають, що живуть там ще останні нащадки старої африканської культури.

— **Бензина з води.** Комісія знавців досліджує винахід французького механіка Альберта Сієр, який твердить, що з морської води зможе добути бензину. „Водна бензина" буде коштувати, як твердять винахідники, 3 сантіми зі літер. Якщо винахід не покажеться видумкою, спричинить він переворот у цілім світовім промислі. Сієр жадає за продаж „дрібничку": 2 міліярди франків.

— **Струпішілість зубів.** В „Цайтшріфт фір Стоматольоґі" пише віденський лікар Кнойкер, що струпішілість зубів лікуватимуть інакше ніж дотепер. Завважено, що в деяких людей зуби болять і трупішіють, хоч вони тримають зуби чисті й виполікують усе чистенько рот, а недбайливі люди мають здорові зуби. Здається, що то зроду вже таке тіло; в одних зуби здорові, а в других болять і трупішіють. Доки ще зуби здорові, приписуватимуть лікарі брати таблетки з залозними гормонами, що не допускатимуть до зубних недуг.

— **Цибуля відмолоджує людей.** Харківський проф. медицини Прейсакович винайшов у цибулі річевину, що відмолоджує людей. Він робив проби на звірятах і вони вдавалися. Як хто почувається, що він постарівся, нехай їсть цибулі, а знову відмолодніє.

— **Контрабанда опієм.** В однім готелі франц. міста Бульонь-Сір-Мер відкрила поліція захист для курців опія. Згаданий готель переважно замешкують китайці. Шістьох із них арештували під закидом торговлі наркотиками.

— **Місіонар жертвою змія.** Два мешканці містечка Болівар у Колюмбії вертаючи домів були свідками страшної сцени, коли величезний давун (боа констріктор), пірвав загально любленого в околиці місіонаря, Людовика Ордонез. Поки очевидці вернулися із містечка в супроводі добре узброєного відділу, місіонар був мертвий. Але його тіло вдалося врятувати. Коли зміряли довжину забитої гадюки, показалося, що вона мала сім метрів.

— **Світильний листоноша.** У цілій Греції велике зацікавлення будить 35 літний листоноша із Сальонік Економо. Ціле тіло Економа виділює із себе в темноті інтензивне світло. Вчені займаються тим феноменом.

З к'на.

Кіно „Касіно": „Симфонія серць"

По німецьки фільма ця називається простіше „Велике кохання". Можливо, що цей заголовок торкається не любовної історії, яку тут бачимо, а великого почування бідної старенької мами, що роками жде на поворот свого сина з неволі. Ця віденська фільма зі славною Гансі Ніз і Тімігом не має нічого банального. Акція розвертається в ній поволі, ступень за ступнем, розбуджуючи зацікавлення, наче у добрій песі. Приходять моменти, свідомо підготовані що кажуть здогадуватися зовсім іншого ходу дальших подій, ніж їх бачимо і ці несподіванки дуже приємні. Коли порівнюємо таку фільму з подібними американськими, бачимо від першого погляду її величезну перевагу. Вона побудована на знайомости людської психольоґії, дає цікаві типи вистудійовані до подробиць і оминає тих банальних розвязок, які кожний пересічний кіновий бувалець відгадує вже в половині фільми.

НАЙПЕВНІША ЛЬОКАТА ГРОША У ПОЗИЧЦІ РІДНОЇ ШКОЛИ. КОЖНА ПОЗИЧКА 25 ЗОЛ.

Дописи.

БУЧАЧ.

Надзвичайні Заг. Збори рух. Т-ва „Сокіл" в Бучачі, відбулися в неділю дня 12. VIII. 1934 р. в домівці Т-ва „Українська Бесіда" в Бучачі. Головною причиною скликання Надзвичайних Заг. Зборів було те, що в наслідок резиґнації з головства голови Т-ва побр. С. Винницького, та виїзду з Бучача двох членів Старшини Т-ва — склад Старшини оставав здекомплетований і нездібний до дальшої праці. По звіті Старшини Т-ва за час від останніх Заг. Зборів себто від 22. IV. 1934, — та звіті контрольної комісії, яка поставила внесок на уділення абсолюторії уступаючій Старшині Т-ва, виязалася слабка дискусія, в якій порушувано справи звязані з життям Т-ва. Найбільш болюче представляється фінансова сторінка Т-ва, бо Т-во має досить великі видатки, головно від хвилі вступу Секції копаного мяча „Буревій" до У. С. С., а впливи касові Т-ва дуже малі. Головою Т-ва вибрано знову побр. С. Винницького, чим Заг. Збори зазначили, що мотивів, які спонукали побр. Винницького зрезиґнувати з головства, Збори не взяли під увагу. В склад нововибраної Старшини Т-ва ввійшли: побр. Гафткович Тарас, заст. голови, Крижанівський Осип, дир. Хархаліс Микола, Бартків Микола, Чорний Іван — як члени. Як заступників вибрано посес. Олійкову Стефанію і побр. Хомута Василя. Назагал життя в Т-ві не розвивається так, як повинно би, — головно через недостачу людей охочих до трошки інтенсивнішої праці.

Нова лік. канцелярія. З початком серпня ц. р. отворив в Бучачі свою лікарську канцелярію, другий лікар українець Остап Воронка.

Заходом „Секції Молоді" при Філії Т-ва „Просвіта" в Бучачі, відбулися в неділю, дня 12. VIII. 1934 р. в салі „Міщанського Братства" — вечерниці під кличем „Шануймо народню ношу". — Мала це бути мініятурна — на зразок ревії підчас Конґресу „Союзу Українок" у Станиславові, ревія жіночих національних одягів — питомих поодиноким селам бучацького повіту. Назагал вечерниці вдалися. Було богато гостей із ближчих та дальших сторін повіту та кілька осіб з сумежних повітів.

СПОРТ.

УКРАЇНА — РЕКОРД.

Змагання відбудуться в неділю 19. п. м. в год. 11 передполуднем на грищі 26 п. п. на Клепарові.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича.

Коломия:

18. VIII. „Корневільські Дзвони".
19. VIII. „Товаріщ".
20. VIII. „Залізна Острога".
21. VIII. „Мазепа."

Станиславів:

22. VIII. „Товаріщ".
23. VIII. „Королева кіна".
24. VIII. Ельга.

Великий Міський Театр.

Нечинний з причини ферій.

Театр Ріжнородностей.

Понеділок, 20. VIII. год. 7·30 веч. „Якби я хотіла".

Вівторок, 21. VIII. год. 7·30 веч. „Якби я хотіла".

Кіна.

АПОЛЬО: „Небесні птахи".
АТЛЯНТИК: „Нападиста біляка".
ВАНДА: „Сержант X" і „Фліп і Флап як вломники"
КАСІНО: „Симфонія серць".
КОЛІСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: „Чібі" (віденська комедія), „Баль білих ліжечок" (із Містенґет), Барту в Польщі.
МАРУСЕНЬКА: „Джені Ґергардт" і ревія.
МІРАЖ: „Затроєні душі."
МУЗА: „Касанова".
ПАН: „Пригода на Лідо" і „Радіостанція В. П. Н.
ПАЛЯС: „При замкнених дверях".
ПАСАЖ: „Бастер наварив пива" і ревія.
РАЙ: „Пат і Паташон як композитори".
СВІТ: „Двійняк" і „Жінка з Монте Карльо".
СОНЦЕ: „Подуня, що погасає" і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Ніч у Каїро" і ревія.
ХІМЕРА: „Тайна білого пекла" та „Романс секретарки".
ЗУТІХА: „Підводний човен ч 14 затонув" і ревія.

Закордонне радіо.

Неділя, 19. серпня 1934.

Відень (506,8) 20·05 Симфонічний концерт, 22·00 Вечірний концерт, **Праґа** (570,2) 7·00 Концерт, 19·05 Військова музика, 20·40 Квартет віольончелістів, **Париж** (1649) 11·30 Органи, **Штрасбурґ** (349,2) 17·00 Концерт радіоорхестри, **Гільверзум** (1875) 14·40, 19·55 Концерт, **Рига** (511,6) 19·30 Концерт радіоорхестри. **Берлін** (356,7) 18·00 Легка музика, 20·00 Концерт **Ґайльсберґ** (291) 16·00 Концерт, **Кельн** (455,9) 12·00 Концерт, 18·40 Солісти, **Ляйпціґ** (382,2) 17·55 Оперетова музика, **Мінхен** (405,4) 16·00 Концерт, 17·50 Солісти, **Осльо** (1154) 16·00 Церковний концерт, **Букарешт** (365) 18·05 Танкова музика. **Стокгольм** (426,1) 21·00 Радіоконцерт, **Будапешт** (549,5) 20·15 Опера. **Рим** (420,8) 20·45 Концерт.

Понеділок, 20. серпня 1934.

Відень (506,8) 17·05 Концерт солістів, **Брно** (325,4) 11·05 Концерт безробітних музиків, **Праґа** (470,2) 15·15 орхестра джезбенд, **Копенгаґен** (255,1) 15·30 Концерт, **Лягті** (1807) 17·00 Легка музика, **Париж** (1649) 20·45 Симфонічний концерт, **Штрасбурґ** (449,2) 20·30 Вечір оперет. **Берлін** (356,7) 16·00 Концерт, 17·00 Танкова музика, **Кенігсвустергавзен** (1571) 12·00 Концерт, **Мінхен** (405,4) 13·25 Концерт радіорхестри, **Букарешт** (365) 20·15 Камеральна музика, **Стокгольм** (426,1) 21·00 Концерт солістів, **Рим** (420,8) 17·00 Вокально-інструментальний концерт.

Львівське радіо.

Неділя, 19. серпня 1934.

8·30—10·00 Ранішня авдиція, 10·05 Богослуження, 11·57 Сиґн. часу, 12·03 Метеорольоґічні вісти, 12·10 Симфонічна орхестра, 13·00 Музична гутірка, 13·10 Легка музика, 13·45 Подорож довкола Польщі, 14·00 Легка музика, 14·30 Музична авдиція, 15·00 Хліборобський фейлетон, 15·15, 15·35, 16·00 Трансмісія з Варшави, 15·25 Збут хліборобських продуктів, 15·35 Народні танки, 15·45 Вистава льну і конопель у Львові, 16·00 Концерт, 17·00 Програма на черговий день, 17·10 Концерт солістів, 18·00 Анекдоти, 18·15 Платти, 18·45 Вибух війни, 19·00 Всячина, 19·15 Легка музика, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Актуальний фейлетон, 20·12 Концерт солістів, 20·50 Вечірний денник, 21·02 Весела львівська хвиля, 22·00 Поштова скринка, 22·15 Спортові вісти, 22·30 23·05 Легка і танкова музика.

Понеділок, 20. серпня 1934.

6·30—7·30 Ранішня авдиція, 11·57 Сиґн. часу, 12·03 Метеорольоґічні вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 Концерт легкої музики, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Популярна музика, 14·05 Збіжева біржа, 16·10 Весела авдиція, 16·45 Легка музика, 17·00 Авдиція для дітей, 17·15 Камеральний концерт, 17·45 Спів, 18·00 Поворот до ремесла, 18·15 Платти, 18·45 Гутірка, 19·00 Всячина, 19·10 Програма на черговий день, 19·15 Авдиція вояків, 19·40 Військові марші, 19·50 Спортові вістки, 20·02 Світ з висоти, 12·12 Легка музика, 20·50 Вечірний денник, 21·02 Історія одної пісні, 21·12 Популярний концерт, 22·00 Вибух війни, 22·15 Танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 18. серпня ц. р. кооператива платив за:

1 кг. масла десерового	1·80	зол.
1 л. молока	0·14	„
1 л. сметани	0·60	„
1 к. яєць	2·65	„

Пастеризоване молоко з доставою до дому 1 літра 22 сот.

Тенденція на масло, молоко і сметану слаба, на яйця вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що від 20. серпня ц. р. платить своїм доставцям **за 1 кг.** живої ваги птиці, льоко подвіря птахомасарні „М. С." у Львові (вул. В. Глованського 23):

Курята пріма		за 1 кг.	0·95	зол.
Кури	I кляса	„	0·85	„
„	II „	„	0·65	„
Пантарки пріма		„	0·95	„
Качки	I кляса	„	0·75	„
„	II „	„	0·60	„

Тенденція сильніша.

ОПОВІСТКИ

Замісць вінця на могилу о. Миколи Благого, пароха Галича, Деканального Асистента КАУМ-у Гал. Деканату, складає АЄп. Рада КАУМ-у — 10 зол. на УкрОДУ і 10 зол. на Фонд Воєнних вдів і сиріт.

До всіх українських трубних орхестр! Щоби показати нашому громадянству дійсний стан українських трубних орхестр, заміряє Т-во „Воля" улаштувати ще в цім році Festival українських орхестр. Запрошуємо всі українські трубні орхестри, щоби взяли участь в цім рідкім святі. Зголошення та інформації слати на адресу: „Воля" Львів, Ринок 10. II. пов.

„Можливість девалюації польського золотого" відчитає реферат інж. І. Ольховський для членів Укр Техн. Т-ва і гостей в понеділок 27. серпня год. 18 вул. Костюшки ч. 3. **Екон. Торг. Секція.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПРИЙМУ дві учениці з цілим утриманням, дешево, батьківська опіка. Зголошення Жулінського 6. д. 2. 195 1—1

„РАЙ ДИТИНИ", Львів, Рутовського 1., поручає дитячі убрання, плащики і приписові шкільні мундурки. Ціни кризові. Замовлення виконується в 24 год. 193 1—3

РЕСТОРАН при пл. Юра 3 з причини недуги продам або піднайму разом з обстановою і посудиною на догідних умовах. 186 1—1

ДЛЯ САМОСТІЙНИХ пань або панночок співмешкання з харчем. Адреса в адмін. „Діла." 190 1—3

Читайте „Діло"!

ТРЬОХМІСЯЧНИЙ КУРС КРОЮ та шиття розпочинає 1-го вересня Стефанія Монцібович, Львів, Хмільовського 13. 133 5—1

ПРИЙМУ УЧЕНИКІВ (ЦІ) на станцію Опіка, здоровий харч, близько акад. гімназії і школи Шашкевича. Фортепян до ужитку. І. Рудницький, Львів, св. Тереси 2 Б. II. п. м. 6. 151 2—1

ШКОЛЯРКИ — ШКОЛЯРІ. Ніхто не вшиє Вам так гарно і дешево однострої, як українська швальня спортових, шкільних і охоронних одягів при кооперативі „Пласт", Львів, вул. Городецька 95 тел. 26. 120 11—

ШУКАЮ МОЛОДОЇ ІНТЕЛІҐЕНТНОЇ особи до ведення господарства при старшій пані на селі. Ласкаві зголошення: M. Lipnicka maj. Ostrów, p. Trościaniec powiat Łuck, Wołyń. 179 2—

ДЛЯ УЧНІВ (НИЦЬ) ГАРНИЙ ПОКІЙ з харчем або без. Вул. Антонія 5, м. 5 Інформації в книгарні „Рідної Школи". 180 2—1

ШКІЛЬНІ ЩИТИКИ найсолідніше ф-ма Н. Козловська, Академічна 22, Заведення Гафтів. Понад 100 штук великий оферт. 166 а 2—1

ОГОЛОШЕННЯ

ОБУВ всілякого роду, готову і на міри поручає і направляє **„АР-КА"** Львів, Зіморовича 17. 155 3—

Спортове приладдя й одяг купують наші спортовці тільки у своїй кооперативі **„ПЛАСТ"** Львів. Сикстуська 29, — Городецька 95 тел. 26. тел. 26. 1632

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол.	0·35
„ одношпальтовий в тексті і новинках	„	0·60
„ на першій сторінці	„	0·80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол.	0·15
купно, продаж, винаєм і т. п.	„	0·10
шукаючі праці	„	0·07

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка	1/1	зол.	480—
„ „	1/2		250—
„ „	1/4		130—
„ „	1/8		70—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.